

УДК 069(1-4)

Пуля Ірина Миколаївна

старший науковий співробітник,
Національний музей історії України
(Київ, Україна)
irapulya1@gmail.com

Лук'янов Олександр Іванович

науковий співробітник,
Національний музей історії України
(Київ, Україна)
lukian@bigmir.net

Iryna M. Pulya

senior researcher
The National Museum of the History of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)

Oleksandr I. Lukianov

research fellow
The National Museum of the History of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)

ДОКУМЕНТАЛЬНО-РЕЧОВІ МАТЕРІАЛИ ВИСТАВКИ “ЛЕВКО ЛУК’ЯНЕНКО. З ВІРОЮ В НЕЗАЛЕЖНІСТЬ” У НАЦІОНАЛЬНОМУ МУЗЕЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

DOCUMENTARY AND MATERIAL ITEMS OF THE EXHIBITION ‘LEVKO LUKYANENKO. TO BELIEVE IN INDEPENDENCE’ IN THE NATIONAL MUSEUM OF THE HISTORY OF UKRAINE

Анотація

У статті розглядаються унікальні матеріали з фондової колекції Національного музею історії України, представлені в 2018 році на виставці до 90-річчя з дня народження Левка Лук’яненка: документи, особисті речі, фотографії, що висвітлюють життєвий шлях борця за незалежність України як дисидента, політика, дипломата, автора Акта незалежності України.

Ключові слова: Левко Лук’яненко, дисидентський рух, Українська Гельсінська група, музейна виставка, НМІУ.

Abstract

The article reviews the unique materials from the collection of the National Museum of the History of Ukraine which were presented in 2018 at the exhibition dedicated to Levko Lukyanenko’s 90th anniversary. Among the materials are: documents, photos, and personal belongings which elucidate the life path of the fighter for independence of Ukraine, politician, diplomat, author of the Act of Independence of Ukraine.

Key words: Levko Lukyanenko, dissident movement, Ukrainian Helsinki Group, museum exhibition, NMHU.

Прийняття Акта проголошення незалежності 24 серпня 1991 р. стало однією із найважливіших подій в історії України. Цього дня у 1991 р. 346 депутатів Верховної Ради УРСР проголосували за створення незалежної держави – України. Через кілька годин після цієї історичної події, на Софійській площі у Києві текст Акта перед тисячами людей зачитав його автор – Левко Григорович Лук’яненко. За зовнішньою легкістю проголошення незалежності стояли роки боротьби українців за свою самостійність. Частиною цієї боротьби був дисидентський рух 1960–1980-х рр. Однією із найяскравіших постатей періоду дисидентства був Левко Лук’яненко, який зробив українську національну ідею головною справою свого життя. Символічно, що саме 24 серпня є днем народження Левка Григоровича. Ідею незалежності Л. Лук’яненко сформував ще у 1956 р.: як юрист, він закликав до відокремлення України від Радянського Союзу законним шляхом, посилаючись на конституцію СРСР. За свої переконання та прагнення незалежності для України, він провів понад 26 років у радянських тюрмах та таборах.

До чергової річниці незалежності та до 90-річчя від дня народження автора Акта незалежності Л. Лук’яненка, 23 серпня 2018 р. у Національному музеї історії України (далі – НМІУ) було відкрито виставку “Левко Лук’яненко. З вірою в Незалежність”, на якій були представлені унікальні матеріали з фондової колекції НМІУ та речі, передані родиною Левка Григоровича – дружиною Надією Іванівною та онукою Ганнусею Жуковіною. Серед матеріалів – дитячі та юнацькі фотографії, особисті речі, нагороди, щоденник, документи, що висвітлюють життєвий шлях борця за незалежність України.

У 90-х рр. ХХ ст. співробітники НМІУ Олена Аркадіївна Черненко та Галина Андріївна Троненко зібрали й описали унікальні комплекси українських дисидентів і матеріали Української Гельсінської групи. Під час підготовки зазначеної виставки, працівники науково-дослідного експозиційного відділу НМІУ “Історія незалежної України” дослідили колекційні

описи¹, документи та матеріали Української Гельсінської групи², праці Л. Лук’яненка.

Головну увагу під час проєктування й оформлення виставки було приділено важливим етапам життя Левка Григоровича. Експонати у вітринах розміщено у хронологічному порядку. Над кожним із тематичних блоків розміщено банери зі світлинами та цитатами Л. Лук’яненка, що найяскравіше, на думку авторів виставки, характеризують певний період життя цього борця за незалежність України.

У першій вітрині представлено матеріали, які висвітлюють дитячі та студентські роки Л. Лук’яненка. Дисидент народився 24 серпня 1928 р. у с. Хрипівка Городнянського району Чернігівської області у селянській родині – сім’ї Грицька й Наталки Лук’яненків (рис. 1). Він був першим із чотирьох дітей. У 1944 р. Л. Лук’яненка направили до Городнянського райвійськкомату для двотижневого військового вишколу, після чого мобілізували до лав Червоної армії, незважаючи на юний вік, оскільки він не зміг надати довідку про рік свого народження. Через чотири роки, під час чергового перепису населення, Л. Лук’яненко датою свого народження вказав 1927 рік, щоб раніше демобілізуватися. У вітрині експонувалося свідоцтво про народження Левка Григоровича³. Він проходив військову службу у Житомирі та Києві, з жовтня 1945 р. – в Австрії, потім – на Кавказі, де командував мотоциклетним взводом: у вітрині було представлено фотографію Л. Лук’яненка у період служби в армії та навчання в автошколі в Австрії (рис. 2)⁴.

Під час служби в армії Л. Лук’яненко вирішив стати на шлях боротьби за незалежність України: в Австрії він неодноразово спостерігав, як ешелони везли українську пшеницю в європейські країни, в той час, як українці помирали від голоду.

Студентські роки Л. Лук’яненка на виставці були представлені конспектами та дипломом про закінчення в 1958 р. Московського державного університету ім. М. Ломоносова за фахом “правознавство”, кваліфікація – юрист⁵.

Дві вітрини виставки були присвячені найскладнішому періоду життя Л. Лук’яненка – перебуванню у таборах та ув’язненні через свої українські погляди. У 1956 р. Л. Лук’яненко призупинив свою громадську діяльність і перейшов до підпільної боротьби. У 1958 р., працюючи штатним пропагандистом райкому партії у Радехівському районі Львівської області, разом із однодумцями створив підпільну партію Українська робітничо-селянська спілка (УРСС). У 1959 р., працюючи адвокатом Глинянської юридичної консультації, Л. Лук’яненко познайомився із І. Кандибою та А. Любовичем.

7 листопада 1960 р. у Львові відбулася перша організаційна зустріч Спілки, а 21 січня 1961 р. більшість її членів було заарештовано. У травні 1961 р. Львівський обласний суд засудив Л. Лук’яненка до розстрілу за ст. 56, ч. 1 і ст. 64 КК УРСР. Звинувачення було побудоване на першому проєкті програми УРСС. Через 72 доби Верховний суд замінив розстріл 15-ма роками позбавлення волі. Покарання Л. Лук’яненко відбував у Мордовії, у таборі суворого режиму та Володимирській в’язниці. У 1977 р., після звільнення, оселився у Чернігові, де працював електриком в обласній дитячій лікарні⁶.

У колекції НМІУ зберігаються листи Л. Лук’яненка до Василя Луцківа – члена УРСС; листи, вилучені КДБ і повернені Л. Лук’яненку; розширений проєкт Програми УРСС 1959 р. із автографом Л. Лук’яненка; протокол обшуку та вилучення від 23.01.1961 у с. Хрестівка в будинку Л. Лук’яненка та членів його родини; вирок від 20 травня 1961 р. (рис. 3), в якому ім’ям УРСР судова колегія в кримінальних справах Львівського обласного суду засудила Л. Лук’яненка до смертної кари – розстрілу з конфіскацією майна. Інших членів УРСС колегія засудила до 15 років позбавлення волі у виправно-трудовах колоніях⁷.

У 1977 р. Л. Лук’яненка знову заарештували, вже як члена Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод, і засудили до 10-ти років ув’язнення та 5-ти років заслання, як особливо небезпечного рецидивіста. Він оголосив голодування, відмовився від громадянства та давати свідчення. У березні 1988 р. Л. Лук’яненко був заочно обраний головою відновленої УГГ, котра діяла як Українська Гельсінська спілка (УГС). Указом Президії Верховної Ради від 30 листопада 1988 р. Л. Лук’яненка помилували і повернули із заслання. На початку 1989 р. він повернувся до України⁸.

На виставці експонували матеріали, які висвітлювали діяльність УГГ та другий арешт Л. Лук’яненка: Декларацію Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод (1976), списки ув’язнених учасників національно-демократичного руху 1960-х рр., які таємно зберігав Л. Лук’яненко (1970-ті рр.); листи Л. Лук’яненку, надіслані під час його перебування у Мордовській АРСР (1978); посвідчення Л. Лук’яненка про його засудження 20 липня 1978 р. на 10 років таборів і 5 років заслання; довідка МВС СРСР Л. Лук’яненку про те, що він відбував покарання з 12.12.1977 і був звільнений 09.12.1987.⁹ Серед матеріалів виставки привертав увагу рукопис Л. Лук’яненка “Зупиніть кривосуддя”, написаний у 1977 р. на захист Петра Васильовича Рубана¹⁰. Наплічник, яким Л. Лук’яненко користувався всі роки свого ув’язнення в таборі, експонується у НМІУ у постійно-діючій експозиції; на період виставки він був експонований у вітрині, поруч із матеріалами часів ув’язнення (рис. 4)¹¹.

У центральній вертикальній вітрині автори виставки розмістили написану 23 серпня 1991 р. депутатами ВР УРСР –

1 Національний музей історії України (далі – НМІУ). – Фонди. – Колекційний опис № 528 / 1а “Матеріали Левка Лук’яненка”.

2 Українська Гельсінська Група. До 20-ліття створення. – Київ: УРП, 1996. – С. 16–17.

3 НМІУ. – Фонди. – Колекційний опис № 528 / 1а – РД–9712.

4 НМІУ. – Фонди. – Колекційний опис № 528 / 1а – Ф–22057.

5 НМІУ. – Фонди. – Колекційний опис № 528 / 1а – РД–9713, РД–9714, РД–9715.

6 Українська Гельсінська Група. 1978–1982. Документи і матеріали. – Балтимор – Торонто: Українське видавництво “Смолоскип” ім. В. Симоненка, 1983. – С. 998.

7 НМІУ. – Фонди. – Колекційний опис № 528 / 1а – РД–9718, РД–9719.

8 Русначенко А. Національно-визвольний рух в Україні. – Київ: Видавництво імені Олени Теліги, 1998. – С. 92–96.

9 НМІУ. – Фонди. – Колекційний опис № 528 / 1а – РД–9724, РД–9724, РД–9789, РД–9794.

10 НМІУ. – Фонди. – Колекційний опис № 528 / 1а – РД–9786.

11 НМІУ. – Фонди. – Колекційний опис № 528 / 1а – Т–8633.

Л. Лук'яненком та Л. Сандуляком чернетку “Акта Проголошення Незалежності України”: два аркуші зі шкільного зошиту з рукописним текстом із правками (рис. 5). День прийняття Акта незалежності Левко Григорович називав найщасливішим днем свого життя. Над вітриною, у центрі експозиції, було розміщено збільшений офіційний текст “Акта Незалежності”.

В одній із вітрин були зібрані матеріали, що висвітлюють наростання політичної активності мас, яка привела Україну до незалежності у 1991 р. Першою офіційно зареєстрованою політичною партією була Українська республіканська партія (УРП), головою якої на установчому з'їзді, що проходив у Києві 29–30 квітня 1990 р., було обрано Л. Лук'яненка. 1 грудня 1991 р. він балотувався на посаду Президента України, набравши 4,49 % голосів виборців. Левко Григорович обирався депутатом до Верховної Ради України, був у складі парламенту I, II, IV та V-го скликань. 15 червня 2007 р. він склав депутатські повноваження, пославшись на поважний вік. У виставковій вітрині була розміщена програма Української Гельсінської спілки, автор якої Л. Лук'яненко; посвідчення Л. Лук'яненка, видане виконкомом Івано-Франківської обласної Ради народних депутатів про те, що його 4 березня 1990 р. обрано Народним депутатом УРСР; передвиборчі листівки Л. Лук'яненка – кандидата у Президенти; протокол результатів збирання підписів громадян на підтримку кандидата у Президенти України Л. Лук'яненка (1991); Посвідчення Л. Лук'яненка – кандидата у Президенти України (1991)¹².

Матеріали однієї з вітрин висвітлювали дипломатичну роботу Л. Лук'яненка, який 18 червня 1992 р. склав повноваження депутата Верховної Ради України і залишив посаду голови Української республіканської партії, у зв'язку з призначенням на посаду Надзвичайного і Повноважного посла України в Канаді. У листопаді 1993 р., через непогодження з політикою уряду України, Л. Лук'яненко подав у відставку та повернувся до України. Окрема увага під час створення виставки була приділена відкриттю Посольства України в Канаді у 1992 р.: у вітринах експонувалися запрошення на прийом із нагоди офіційного відкриття Посольства України в Канаді від імені Посла України Л. Лук'яненка (01.12.1992); фото подружжя Ераста та Лідії Гуцуляків, які придбали будинок для Амбасади України в Канаді; тризуб, зроблений канадським українцем В. Майкою в 1938 р. і переданий першому Послу Незалежної України в Канаді (рис. 6). Цей тризуб у 1993 р. Л. Лук'яненко привіз в Україну і передав до НМІУ. Святкування першої річниці Незалежності України в Канаді та участь у святкуванні Посольства України в Оттаві було висвітлено унікальними фотографіями з архіву родини Лук'яненків¹³.

В останній вітрині виставки було розміщено експонати, що представляють Л. Лук'яненка як автора багатьох праць про дисидентів, його спогади про перебування у Володимирській в'язниці (з автографами автора) тощо¹⁴. Було представлено також унікальний щоденник із записами за 1990–1993 рр. та лист “Слова Незалежності”, який Левко Григорович написав спеціально для виставки у НМІУ з нагоди 25-річниці незалежності України: на двох аркушах паперу викладено роздуми щодо періоду незалежності та побажання майбутнім поколінням. У вітринах також експонувалися передані його родиною на час проведення виставки нагороди Левка Григоровича: Почесна відзнака Президента України (1992) та орден Ярослава Мудрого V-го ступеня, яким 21 листопада 2007 р. президент України В. Ющенко нагородив Левка Григоровича (рис. 7). 19 грудня 2005 р. Л. Лук'яненку був вручений орден Держави, разом із яким він отримав звання Героя України.

Виставку з нагоди свого 90-річчя 23 серпня 2018 р. мав відкривати у НМІУ особисто Левко Григорович. На жаль, 7 липня 2018 р. стало відомо, що Л. Лук'яненко помер після тривалої хвороби.

На відкритті виставки були присутні: дружина Левка Григоровича – Надія Іванівна та онука Ганнуса Жуковіна. Виставка привернула значну увагу засобів масової інформації. На базі виставки “Левко Лук'яненко. З вірою в незалежність” проводилися тематичні екскурсії, які викликали широкий інтерес у відвідувачів музею. На постійне зберігання до музейних фондів НМІУ родина Л. Лук'яненка передала особисті речі Левка Григоровича, які доповнили вже наявний у музеї комплекс матеріалів дисидента.

Висвітлення життєвого шляху дисидентів та творців незалежності України є надзвичайно важливим, адже боротьба за незалежність нашої держави триває. Левко Григорович був взірцем боротьби, стійкості та незламності духу. Завдяки активній роботі науковців НМІУ, у 1990-х рр. було зібрано унікальні комплекси матеріалів представників дисидентського руху 1960–1980-х рр. Ці документальні та речові матеріали дали змогу продемонструвати в експозиції події, пов'язані з дисидентським рухом, а також побудувати тематичні виставки, присвячені шістдесятникам. Нині співробітники відділу “Історії незалежної України” продовжують систематичну роботу із комплектування та опрацювання матеріалів борців за незалежність України, які в подальшому можуть бути використані для висвітлення подій національно-визвольного руху в НМІУ.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. НМІУ. – Фонди. – Колекційний опис № 528 / 1а “Матеріали Левка Лук'яненка”.
2. *Лук'яненко Л.* Шлях до відродження: в 13 т. – Київ: ТОВ “Юрка Любченка”. – Т. 1: За Україну, за її волю... – 2014. – 536 с.; Т. 2: Не дам загинути Україні! – 2014. – 616 с.; Т. 3: На землі Кленового листка: Спогади й роздуми посла. – 2014. – 592 с.; Т. 4. – 2014. – 560 с.; Т. 5: 3 часів неволі: Соснівка–7. – 2014. – 512 с.; Т. 6: 3 часів неволі: книга друга. – 2014. – 448 с.; Т. 7: 3 часів неволі: Країна Моксель. – 2014 – 522 с.; Т. 9: 3 часів неволі: Одержимі. – 2014. – 648 с.; Т. 10: Тут мій дух. – 2014. – 688 с.; Т. 11: До історії Української Гельсінської спілки; Хто такі Республіканці: статті. – 2015. – 640 с.; Т. 12: Національна ідея і національна воля; Де ти доле України? – 2015. – 522 с.; Т. 13: Злочинна суть КПРС–КПУ; Нюрнберг–2; Придністров'я; Від хохла до українця. – 2015. – 448 с.
3. *Касьянов Г.* Незгодні: українська інтелігенція у русі опору 1960–80-х років. – Київ: Либідь, 1995. – 224 с.

12 НМІУ. – Фонди. – Колекційний опис №528 / 1а – РД–9726, РД–9788, РД–9789.

13 НМІУ. – Фонди. – Колекційний опис №528 / 1а – ЛД–6321, ЛД–6322, ЛД–6318, Р–1012, Ф–22 282.

14 НМІУ. – Фонди. – Колекційний опис №528 / 1а – РД–9797.

4. *Лисяк-Рудницький І.* Політична думка українських підрадянських дисидентів // Історичні есе: в 2 т. – Т. 2. – Київ: Основи, 1994 – С. 455–467.
5. *Мусієнко О.* Український “Овод” Левко Лук’яненко // Рідна школа. – 1998. – № 9 (826). – С. 31–50.
6. *Русначенко А.* Національно-визвольний рух в Україні. – Київ: Видавництво імені Олени Теліги, 1998. – С. 92–96.
7. *Русначенко А.* Розумом і серцем. Українська суспільно-політична думка 1940–1980-х рр. – Київ: Видавничий дім “KM Academia”, 1999. – 232 с.
7. *Руденко М.* Найбільше диво – життя. Спогади. – Київ – Едмонтон – Торонто: Таксон, 1998. – С. 425–443.
8. Українська Гельсінська Група. 1978–1982. Документи і матеріали. – Балтимор – Торонто: Українське видавництво “Смолоскіп” ім. В. Симоненка. 1983. – 998 с.
9. Українська Громадська Група сприяння виконанню Гельсінських угод: документи і матеріали. В 4 томах. Харківська правозахисна група / Упоряд. Є. Ю. Захаров, В. В. Овсієнко. – Харків: Фоліо, 2001. – За показником. Міжнародний біографічний словник дисидентів країн Центральної та Східної Європи й колишнього СРСР. – Т. 1. Україна. – Частина 1. – Харків: Харківська правозахисна група; “Права людини”, 2006. – С. 398–402.

REFERENCES

1. NMIU. – Fondy. – Kolektsiynnyi opys # 528 / 1a “Materialy Levka Lukyanenka”.
2. *Lukyanenko L.* Shlyakh do vidrozhennya: v 13 t. – Kyiv, TOV “Yurka Lyubchenka”. – T. 1: Za Ukrainu, za ii volyu... – 2014. – 536 s.; T. 2: Ne dam zahnut` Ukraini! – 2014. – 616 s.; T. 3: Na zemli Klenovoho lystka: Spohady i rozдумы posla. – 2014. – 592 s.; T. 4. – 2014. – 560 s.; T. 5: Z chasiv nevoli: Sosnivka–7. – 2014. – 512 s.; T. 6: Z chasiv nevoli: knyha druha. – 2014. – 448 s.; T. 7: Z chasiv nevoli: Kraina Moksel. – 2014 – 522 s.; T. 9: Z chasiv nevoli: Oderzhymy. – 2014. – 648 s.; T. 10: Tut miy dukh. – 2014. – 688 s.; T. 11: Do istoriyi Ukrainskoi Helsinskoi spilky; Khoto taki Respublikantsi; statti. – 2015. – 640 s.; T. 12: Natsionalna ideya i natsionalna volya; De ty dole Ukrainy? – 2015. – 522 s.; T. 13: Zlochyynna sut KPRS–KPU; Nyurnberg–2; Prydnistrovya; Vid khokhla do ukrainsia. – 2015. – 448 s.
3. *Kasyanov H.* Nezhodni: ukrainska intelihentsiya u rusi oporu 1960–80-kh rokiv. – Kyiv: Lybid, 1995. – 224 s.
4. *Lysyak-Rudnytskyi I.* Politychna dumka ukrainskykh pidradyanskykh dysyidentiv // Istorychni ese: v 2 t. – T. 2. – Kyiv: Osnovy, 1994 – S. 455–467.
5. *Musiyenko O.* Ukrainskyi “Ovod” Levko Lukyanenko // Ridna shkola. – 1998. – # 9 (826). – S. 31–50.
6. *Rusnachenko A.* Natsionalno-vyzvolnyi rukh v Ukraini. – Kyiv: Vydavnytstvo im. O. Telihy, 1998. – S. 92–96.
7. *Rusnachenko A.* Rozumom i sertsem. Ukrainska suspilno-politychna dumka 1940–1980-kh rr. – Kyiv: Vydavnychiy dim “KM Academia”, 1999. – 232 s.
7. *Rudenko M.* Naybilshe dyvo – zhyttya. Spohady. Kyiv-Edmonton-Toronto: Takson, 1998. – S. 425–443.
8. Ukrainska Helsinska Hrupa. 1978–1982. Dokumenty i materiyaly. – Baltymor – Toronto. Ukrainske Vydavnytstvo “Smoloskyp” im. V. Symonenka. 1983. – 998 s.
9. Ukrainska Hromadska Hrupa spriannya vykonannu Helsinskykh uhod: dokumenty i materialy. V 4 tomakh. Kharkivska pravozakhysna hrupa; Uporyadnyky Ye. Yu. Zakharov, V. V. Ovsienko. – Kharkiv: Folio, 2001. – Za pokazhchykom. Mizhnarodnyi biohrafichnyi slovnyk dysyidentiv krain Tsentralnoi ta Skhidnoi Yevropy i kolyshnioho SRSR. T. 1. Ukraina. Chastyna 1. – Kharkiv: Kharkivska pravozakhysna hrupa; “Prava lyudyny”, 2006. – S. 398–402.

Перелік ілюстрацій:

- Рис. 1.** Свідоцтво про народження Л. Лук’яненка.
- Рис. 2.** Світлина Л. Лук’яненка часів його служби в армії та навчання в автошколі у Австрії.
- Рис. 3.** Чернетка “Акта Проголошення Незалежності України”.
- Рис. 4.** Наплічник, яким Л. Лук’яненко користувався під час ув’язнення в таборі.
- Рис. 5.** Чернетка “Акта Проголошення Незалежності України”.
- Рис. 6.** Експонати виставки, що стосуються дипломатичної роботи Л. Лук’яненка.
- Рис. 7.** Орден Ярослава Мудрого V-го ступеня Л. Лук’яненка.

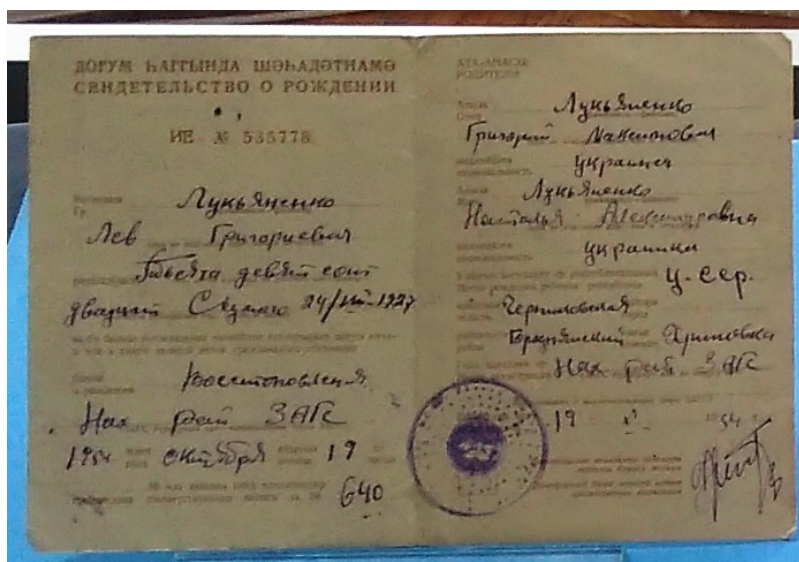

Рис. 1, 2

Міністерство юстиції Української РСР

Справа № 19-61р.

ВИРОК

Ім'ям Української Радянської Соціалістичної Республіки

19 61 року справна 20 дня Судова колегія в кримінальних справах

Львівська ОБЛАСНОГО СУДУ, в складі:

Головуючого Рудика С. І.

Народних засідателів: Любарця Н. Ф.
Гермуненко К. Я.

При секретарі Любарця В. І.

З участю прокурора Нечименко І. І.

та адвоката Органич С. М., Коваль Я. П., Лікачев Т. Т., Юрко А. Ф.
Синюк Б. В., Бардзюк В. Я., Гончаренко В. В., Львові

розглянула у закритому судовому засіданні в сесії

справу про обвинувачення Лук'яненко Лева Григоровича,
народження 21 серпня 1927 р., українця,
уродженця с. Хриківка Городнянського району
Чернігівської області, із селян, з вищою
юридичною освітою, виключений з лав КДР
в зв'язку з даною справою, обвинуваченого,
не судимого, громадянина Союзу РСР. Що
середню працював адвокатом юридичної
консультатії Глинківського району, під вар-
тою з 21 січня 1961 р. в злочинах, перед-
бачених ст. 56 ч. I і 64 КК Української РСР.

Вірну Степана Мартинівна,
народження 3 січня 1932 р., українця, уроджен-
ця с. Спиринівка Лопатинського району
Львівської області, із селян, з незаконною
вищою освітою, виключений з лав КДР
в зв'язку з даною справою, обвинуваченого,
не судимого, громадянина Союзу РСР.

Здат 24 42/09/179 7-49 р.

Друкарня «Комуніст», м. Харків, з. 1120

Григорівна: суду

Лева Григоровича

Рис. 4

22.08.91.
 (Універсал) Акт проголошений
 Української держави
 Українського народу
 до півдня в незалежній державі,
 продовжуючи традиції державо-
 створення Української народної
 республіки, сфармулювати
 22 серпня 1918 року в IV Універсалі
 в акті проголошення
 в акті на необхідність про-
 зголосити Декларації про
 державний суверенітет України
 проголошено проголошено
 відновлення державності укра-
 їнського народу та самостійної
 самостійної української держа-
 ви — республіки Україна. ~~в актах~~
 Територія української держави
 є цілісна і невідчужима. ~~і до цієї~~
~~розширюється~~ ~~де~~ ~~акт~~ Законодавство СРСР не
 є чинне на території республіки
 Україна.

- Періодично Світовим ООН та іншими
 міжнародно-правовими документами про
 право; наслідок самовизначення

Рис. 5

Рис. 6, 7